

СИЛАБУС

Навчальної
дисципліни

ІСТОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Освітній ступінь

Галузь знань

Спеціальність

Освітньо-професійна програма

Кількість кредитів

Рік підготовки, семестр

Компонент освітньо-професійної програми

Дні занять

Мова викладання

Консультації

Викладач

Контакти

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

Навчально-науковий

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН
ІМЕНІ О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО

КАФЕДРА
ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

магістр

03 Гуманітарні науки

032 Історія та археологія

Історія та археологія

3

V рік, II семестр

Додаткові навчальні дисципліни, які вивчаються
понад обсяги, визначені навчальним планом

згідно з розкладом

українська

щовівторка 12.00–13.00 (з можливістю
дистанційної роботи на платформах ZOOM та
Google-class).

кандидат історичних наук, доцент

Соломенна Тетяна Валеріївна

E-mail: Solomennat@gmail.com

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Історія міжнародних відносин» охоплює коло теоретичних і фактологічних питань світової політики, міжнародних відносин та особливостей зовнішньополітичного курсу України. Вивчення дисципліни сприяє процесу формування знань щодо основних тенденцій сучасних міжнародних відносин, діяльності міжнародних організацій, основних засад зовнішньополітичного курсу України та її ролі в глобальних процесах сучасності, головних питань світової політики. Дозволяє оволодіти навичками аналітичного мислення, критичного ставлення до проблемних ситуацій та вміння застосовувати їх в оцінці процесів зовнішніх зносин та конфліктів сучасності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні засади, події та процеси світової політики другої половини ХХ – початку ХХІ ст. та основні тенденції зовнішньополітичної діяльності України.

Програма навчальної дисципліни складається з трьох змістових **модулів**:

1. Теоретичні засади розвитку міжнародних відносин. Холодна війна на європейському континенті
2. Міжнародні відносини в АТР та на Близькому Сході.
3. Особливості зовнішньополітичної діяльності України.

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія міжнародних відносин» є формування у студентів магістратури компетентностей в галузі теоретичних основ світової політики, основних полії сучасних міжнародних відносин та практичної реалізації зовнішньополітичного курсу України.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Шифр згідно ОПП	Компетентності
ЗК 1	Знання і розумінні предметної області і професійної діяльності, здатність до самоорганізації та самовдосконалення у професійній сфері, критичності та самокритичності мислення
ЗК 2	Здатність до навчання та самоосвіти, відповідальної індивідуальної, командної та проектної роботи
ЗК 3	Здатність використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології
ЗК 4	Здатність виокремлювати суперечності, формулювати проблеми та визначати ефективні шляхи їхнього розв'язання
ЗК 6	Здатність представляти результати досліджень та освітньої діяльності усно й письмово державною та іноземною мовами, організувати ефективне та толерантне спілкування зі здобувачами освіти, колегами, громадськістю та науковим співтовариством з повагою до різноманітності та мультикультурності його представників
ЗК 9	Здатність навчати інших, сприяти поширенню історичних знань та культури наукового дослідження, дотримуватись принципів академічної доброчесності у професійній діяльності
ФК 1	Знання історії історичної думки, сучасної історіографічної ситуації та

	використання сучасних методологічних і міждисциплінарних підходів для постановки, розв'язання та інтерпретації актуальних наукових проблем
ФК 4	Здатність до самостійного пошуку та опрацювання фахової інформації з застосуванням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій
ФК 5	Здатність усно й письмово рідною або іноземною мовою висловлювати свою точку зору, організувати й брати участь у дискусіях та публічних наукових заходах
ПРН 1	Базові знання подій, процесів та явищ української та світової історичної науки, основних етапів розвитку історичного мислення та пізнання, історіописання, становлення понятійного апарату історичної науки
ПРН 8	Уміння демонструвати навички професійного спілкування з використанням наукових термінів, прийнятих у фаховому
ПРН 11	Уміння упорядковувати історичні джерела у відповідності до їхнього інформаційного потенціалу при розробці конкретної дослідницької проблеми
ПРН 14	Уміння аргументувати актуальність теми обраного наукового проєкту (кваліфікаційної роботи), визначати об'єкт, предмет та методи дослідження, обґрунтувати його хронологічні та територіальні рамки, встановлювати її зв'язок з пріоритетними напрямками розвитку сучасної науки в Україні, оцінювати ступінь розробленості дослідницької проблеми та новизну отриманих результатів на засадах академічної доброчесності та рекомендувати шляхи їхнього використання

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва теми	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Модуль I				
	Теоретичні засади міжнародних відносин. Учасники міжнародних відносин та їх класифікація	2	-	6
	Ідеологічні та геополітичні чинники виникнення. Європа в роки холодної війни	2	-	6
	Історія створення та діяльність ООН	-	2	6
	Виникнення та діяльність НАТО	-	2	6
Модуль II				
	Зовнішня політика КНР	2	-	6
	Зовнішня політика Японії	2	-	6
	Міжнародні відносини в АТР	-	-	6
	Міжнародні відносини на Близькому Сході у другій половині XX ст. початку XXI ст.	-	4	6
Модуль III				
	Дипломатична і консульська служба України	2	-	4
	Євроінтеграційний вибір України: еволюція відносин	-	-	6
	Українська криза в міжнародних відносинах	-	2	8

Разом за курс - 90 год	16	10	64
------------------------	----	----	----

Тематика занять

Модуль I Теоретичні засади розвитку міжнародних відносин. Холодна війна на європейському континенті

Тема 1. Міжнародні відносини у другій половині XX – на початку XXI ст.

План:

1. Становлення науки історії міжнародних відносин.
2. Теорії міжнародних відносин.
3. Учасники та періодизація історії міжнародних відносин.

Тема 2. Ідеологічні та геополітичні чинники виникнення холодної війни

План:

1. Геополітичні наслідки Другої світової війни
2. Становлення органів та механізмів соціалістичної співдружності.
3. Формування двох центрів протистоння. Політика двох наддержав.

Тема 3. Європа період Холодної війни

План:

1. Відносини між сходом та Заходом в 1950-х рр.
2. Зростання ролі країн Західної Європи у міжнародних відносинах.
3. Проблема європейської безпеки.

Тема 4. Історія створення та діяльність ООН

План:

1. Утворення ООН. Мета та задачі країн-фундаторок. Емблема, прапор, штаб-квартири організації, генеральні секретарі.
2. Структура організації. Повноваження, функції, представництво та механізми діяльності основних органів ООН.
3. Проблема санкцій ООН.
4. Причини, напрямки та мета реформування ООН

Тема 5. Виникнення та діяльність НАТО

План:

1. Причини та умови утворення НАТО. Склад, структура та діяльність блоку в роки холодної війни.
2. Розширення НАТО на Схід. Ініціатива, причини та процедура вступу. Етапи розширення та сучасний стан організації.
3. Особливості взаємин України та НАТО в умовах сучасної кризи.

Модуль II

Тема 6. Китайська держава після закінчення Другої світової війни

План:

1. Китай в планах СРСР та США після 1945 р.
2. Проголошення КНР та її зовнішня політика.
3. Припинення зовнішньополітичної ізоляції КНР (1970-1990-ті рр.).
4. КНР наприкінці XX – у XXI ст.

Тема 7. Зовнішня політика Японії

План:

1. Японія після Другої світової війни. Окупаційний режим США.
2. Особливості зовнішньої політики Японії 1951–1991 рр.
3. Японія доби глобалізації.

Тема 8. Міжнародні відносини на Близькому Сході у другій половині ХХ ст. на початку ХХІ ст.

План:

1. Палестинська проблема в ООН 1947–1948 рр. Утворення держави Ізраїль. Перша арабо–ізраїльська війна та її наслідки.
2. Арабо–ізраїльські відносини та військові конфлікти. Їх вплив на світову політику:
  - а) війна 1967 р.; проблема окупованих територій; зміни у вирішенні палестинської проблеми.
  - б) війна 1973 р.: політика Єгипту, мирна угода з Ізраїлем; економічні, регіональні та міжнародні наслідки війни Судного дня.
3. Палестино–ізраїльські відносини 1980–1990-х рр. Боротьба палестинців за власну державність; інтифада; проголошення ПНР проголошення палестинської держави; Мадридська конференція по Близькому Сходу; домовленості в Осло; політичне вбивство І. Рабина та друга половина 1990-х років у двосторонніх взаєминах.
4. Палестинська проблема в 2000–2018 рр.: Друга інтифада; план врегулювання «Дорожня карта»; міжнародний квартет посередників; політика розмежування А. Шарона; конфлікт ХАМАС та ФАТХ; ПНА в ООН; відновлення переговорів в грудні 2013 року між Ізраїлем та ПНА, серпнева війна в Газі 2014 р., нормалізація відносин між Ізраїлем, Бахрейном та ОАЕ.

Модуль III

Тема 9. Дипломатія як засіб реалізації зовнішньої політики України

План

1. Державні органи зовнішніх зносин та дипломатичні установи за кордоном України.
2. Форми дипломатичної діяльності.

Тема 10. Євроінтеграційний вибір України: еволюція відносин

План

1. Становлення двосторонніх відносин Україна–ЄС: принципи, механізми, правові засади.
2. Угода про асоціацію Україна–ЄС.
3. Участь України в Східному партнерстві.

Тема 11. Українська криза та спроби її міжнародного врегулювання

План

1. Передумови формування кризи в Україні.
2. Кримське питання лютий – березень 2014 р. Реакція України, ЄС, ООН та США.
3. Роль ОБСЄ у врегулюванні конфлікту на сході України. Робота в ТКГ та діяльність СММ ОБСЄ.
4. Нормандський формат. Мінські домовленості 2015 року: аналіз виконання.

Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Головченко В. І. Дипломатична історія України (кінець ХІХ – перша чверть ХХ століття) : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. К., 2011. 527 с.

2. Дещинський Л. Є. Міжнародні відносини України : історія і сучасність : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Ч. 2 / Наук.-метод. центр вищ. освіти М-ва освіти і науки України. 3-є вид., доповн. Львів, 2004. 319 с.
3. Зінченко А. Л. Історія дипломатії: від давнини до нового часу: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. спец. міжнар. відносин та історія. К., 2005. 559 с.
4. Івченко О. Україна в системі міжнародних відносин : історична ретроспектива та сучасний стан. К., 1997. 687 с.
5. Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики ХХ – початок ХХІ століття : навч. посіб. К., 2006. 368 с.
6. Кондратюк В. О. Україна в історії міжнародних відносин. Львів, 1995. 262 с.
7. Кучик О. С. Зовнішня політика України : навч. посіб. К., 2010. 573 с.
8. Кучменко Е. М. Історія міжнародних відносин першої половини ХХ ст. : (історико-політ. есе) К., 2007. Ч. 1. 369 с. ; Ч. 2. 386 с.
9. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945 – 70-ті роки): Підручник / В.А. Манжола, М.М. Білоусов Л.Ф. Гайдуков та ін.. К., 2003. 560 с.
10. Міжнародні організації: Навч. посіб. / За ред. О.С. Кучика. 2-ге вид., перероб. і доп. К., 2007. 749 с.
11. Нариси з історії української дипломатії. К., 2001. 736 с.
12. Україна в міжнародних відносинах : енциклопед. словник-довідник. Вип. 2 : Предметно-тематична частина. К., 2010. 251 с.
13. Україна у міжнародних відносинах ХХ століття : навч. посіб. / за ред. Я. Й. Малика. Львів, 2004. 468 с.
14. Українська дипломатична енциклопедія : у 2 т. Т. 1. К., 2004. 760 с.
15. Українська дипломатична енциклопедія : у 2 т. Т. 2К., 2004. 812 с.
16. Український дипломатичний словник / Л. І. Абдо-Ясінська [та ін.] ; за ред. М. З. Мальського, Ю. М. Мороза. К., 2011. 495 с.
17. Цветков Г. М. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917–1945 рр. : навч. посібник для студентів вищ. закладів освіти. К., 1997. 230 с.
18. Чекаленко Л. Д. Витоки української дипломатії: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К., 2010. 340 с.
19. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів) : підручник. К., 2010. 464 с.

Допоміжна література:

1. Бруз В.С. ООН і врегулювання міжнародних конфліктів К., 1995. 116 с.
2. Гуменюк Б.І. Дипломатична служба: правове регулювання: Навч. посібник. К., 2007. 244 с.
3. Довідник НАТО. Брюссель: Public Diplomacy Division, 2006. 383 с.
4. Ефимов Г. К. Устав СЕ как инструмент мира. М., 2003. 655 с.
5. Європейський Союз: історія і засади функціонування : навч. посіб./ за ред. Л.В. Губерського. К., 2009. 751 с.
6. Збірка договорів Ради Європи : українська версія / Рада Європи ; пер. та ред. Є.М.Вишневецький. К., 2000. 654 с.
7. Копійка В.В., Шинкаренко Т.І. Європейський Союз: історія і засади функціонування : навч. посіб. К., 2009. 751 с.
8. Лебедева М.М. Мировая политика. М., 2004. 351 с.
9. Мировая политика и международные отношения: Учебное пособие / Под ред. С.А. Ланцова, В.А. Ачкасова. СПб., 200. 448 с.
10. Міжнародні відносини і євроатлантична інтеграція України : підручник для студ. вищ. навч. закл. / Нац. акад. оборони України ; Під заг. ред. Л. С. Голопатюка. К., 2005. 404 с.

11. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945 – 70-ті роки): Підручник / В.А. Манжола, М.М. Білоусов Л.Ф. Гайдуков та ін.. К.: Либідь, 2003.560 с.
12. Міжнародні організації: Навч. посібник / За ред.. Козака Ю.Г...К., 2007. 440 с.
13. Мокій А. І., Яхно Т. П., Бабець І. Г. Міжнародні організації. Навч. посіб. К., 2011. 280 с.
14. Сидорук Т. В. Політика сусідства Європейського Союзу у Східній Європі: модель інтеграції без членства : монографія. Львів, 2012. 444 с.
15. Тамма А., Ріжка В. Роль Ради Європи у забезпеченні прав людини на сучасному етапі: навч. посібник. Х.: Видавець Шуст А. І., 2002. 310 с.
16. Циганкова Т. М. Міжнародні організації: навчальний посібник. 2-ге вид., перероб., доп. К., 2001. 304 с.
17. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України: Підручник. К., 2006. 706 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

ЄС https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en

НАТО <https://www.nato.int/cps/ru/natohq/index.htm>

ООН <https://www.un.org/en>

Рада Європи <https://www.coe.int/uk/web/compass/home>

ЮНЕСКО <http://whc.unesco.org/>

МЗС <https://mfa.gov.ua/>

Угода про асоціацію України з ЄС https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Студент має право:

- ✓ вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями набутих при вивченні інших дисциплін, фактами або резонними припущеннями чи гіпотезами;
- ✓ вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення та змістовних компонентів аудиторних занять;
- ✓ відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- ✓ отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- ✓ відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу;
- ✓ брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- ✓ виконати завдання самостійної роботи вчасно і відповідно до вимог;
- ✓ набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 60 балів.

Політика щодо дефлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (https://drive.google.com/file/d/1TggRAFO49g08VcMd_XsZHGyYNpm5LPs/view)). У процесі навчання та навчально-дослідницьких робіт забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Розподіл балів

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Виконання самостійної роботи	3	15	45
Усна відповідь на практичному занятті	5	8	40
Індивідуальна робота		15	
Усього:			100